

Dan Mircea Duță

Legături între prepoziții și articularea substantivelor precedate de acestea în limba română

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomantova práce je rozvržena do těchto 6 oddílů: úvodní slovo (str. 1), obsírný přehled rumunských předložek s přihlédnutím k jejich významu a skladební platnosti (str. 2-44), základní informace o tvarech a funkcích rumunského členu (str. 45-52), obecně přijímaná pravidla o kladení členu v předložkových vazbách (str. 53-58), komentovaný přehled nejvýznamnějších prací věnovaných otázce užívání členu v rumunských předložkových vazbách (str. 59-106) a závěrečné slovo (str. 107). Následuje soupis bibliografie a sedmistránkový český souhrn.

Nejpřínosnější částí elaborátu jsou promyšlené komentáře k dosavadním rumunským studiím o vztahu mezi předložkou a výskytem členu. Dan Mircea Duță má jako rodilý Rumun a velmi dobrý znalec češtiny předpoklady k tomu, aby pomáhal Čechům studujícím rumunštinu tuto složitou problematiku snadněji pochopit. Při četbě jeho diplomové práce si například uvědomujeme, že o výskytu členu po akuzativní předložce spolurozhoduje skladební platnost daného podstatného jména, např. *Se bate miezul nopții în clopotul de aramă* (příslovečné určení místa) x *Mulțimea se tălăzui în strigăte de aprobare* (příslovečné určení způsobu), *Risipește banii cu miile* (příslovečné určení míry) x *Vă așteptăm cu nerăbdare* (příslovečné určení způsobu), *femeia cu copilul* (příslovečné určení průvodní okolnosti) x *femeia cu copil* (přívlastek). Příklady jako *Ce e pe masă? Îl aștept pe medic* ukazují, že akuzativní předložka může někdy nahrazovat člen určitý, kdežto v příkladech jako *Merg și eu la secție, s-o mai văz pe hoața* lze přítomnost členu určitého klást do souvislosti s vypuštěním přívlastku (zde např. zájmena *aceea*). V takovýchto případech bychom spojení "pe hoața" přeložili do češtiny "tu zlodějku".

Poznámky a připomínky:

Proč desetinné třídění v celé práci začíná 0?

Proč se u každé probírané předložky uvádí, že za ní následuje určitý větný člen, např. *fără* + atribut: *pescuitul fără undiță*? Vždyť předložka je součástí větného členu! Viz např. Sorin Stati, *Analiza elementară a structurilor sintactice*, p. 92-93: "Comparând împărțirea propoziției în cuvinte cu împărțirea ei în părți de propoziție, constatăm că cele două descompuneri nu se suprapun. Numărul cuvintelor e de cele mai multe ori superior numărului părților de propoziție, fiindcă adesea cuvintele se grupează câte două-trei pentru a forma o singură parte de propoziție. Anumite cuvinte nu sînt niciodată părți de propoziție. ... Este cazul tuturor prepozițiilor, ... "

Proč se u každé předložky opakuje, že za ní stojí obvykle ("în general") podstatné jméno bez členu? To je zbytečné!

Proč se v synchronně pojímané práci uvádějí předložky zastaralé, krajové (např. "înde")?

Proč se někdy neuvádí dostatečný počet příkladů? Vzhledem k tomu, že výskyt členu po akuzativní předložce souvisí také s počtem (singulár x plurál) případně s konkrétností nebo abstraktností daného podstatného jména, je nutné k tomu přihlížet i při výběru příkladů.

str. 3 jako příklad spojení předložky se supínem se uvádí "a lăsat ochii în jos" (!)

str. 5 formulace "construcțiile de tip prepoziție + dativ posesiv la forma neaccentuată cer cazul genitiv: Sosec asupra-mi efluviile parfumate ale inserării." není přesná. Dativ přívlastňovací je vyjadřován pouze nepřizvučnými tvary osobních a zvratných zájmen!

str. 5 před supínem nemůže stát "velký počet" předložek. Které?

str. 5 spíše než o tom, že předložky *fără*, *pînă*, *ca* mohou předcházet konjunktiv, by bylo vhodné hovořit o vzniku složených spojek *fără să*, *pînă să*, *ca să*

str. 7 definice "předložky *pe* se užívá jako znaku 4.pádu před podstatným jménem, které

je přímým předmětem" je příliš úzká!

str. 9 u příkladu "A lovit fără să aibă vreun motiv" by bylo vhodné poznamenat, že toto vyjádření je hovorovější než "fără a avea motiv"

str. 12 předložka "contra" se neobjevuje pouze před podstatnými jmény s členem, srov. contra cost, contra ramburs

str. 23 předložku "dintru" nelze směšovat s "din". Upravit takto: dintru, před slovy začínajícími samohláskou (zvláště un, o) poziční varianta dintr-). Alespoň jeden příklad s nezkrácenou podobou (třeba: dintru început)

str. 26 body h) a i) lze spojit, protože v obou případech jde o následnost

str. 29 příkladová věta "Era într-un asemenea hal ..." patří k předložce "întru"

str. 31 předložku "întru" upravit podobně jako "dintru"

str. 33 bod h) ve větách "Visez la Martina", "Ai contribuit la eșecul petrecerii" nejde o připsování činnosti ("i se atribuie") dané osobě nebo danému stavu, nýbrž o jejich zasažení činností

str. 35 cazino → cazinou

str. 37 body a), v): předložka "pe" se jako znak přímého předmětu nevyskytuje pouze u pojmenování bytostí živých a nejen u podstatných jmen; srov. Pe care îl vrei?, Pe cine căutați?, Pe acela nu-l cunosc.

str. 40 pokud se užije nového pravopisu, předložka "până" musí stát před předložkou "pe"

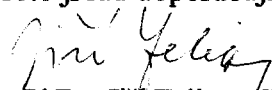
str. 43 předložku "printru" upravit podobně jako "dintru"!

str. 49 "Dacă un adjectiv cu înțeles hotărît ..." upravit takto: "Dacă un substantiv cu înțeles hotărît ..."

str. 49 mezi zájmena, která se mohou vyskytovat pouze před podstatnými jmény bez členu, je třeba doplnit "ce", "cît"

str. 50 Bucureștiul, Galațiul "se declină în mod abuziv ca substantive masculine la singular" - srov. GALR I, s. 128-9: "un București, Bucureștiul din albume, Vizitez Bucureștiul, Bucureștiul vremurilor noastre" a M. Avram, Gramatica pntru toți, s. 57: "substantive ca București, Bușteni, Galați, Iași, cu formă originară de plural, se comportă în limba literară actuală ca singulare - art. Bucureștiul, Galațiul, nu Bucureștii, Galații"

Počet poznámek, který by mohl být ještě rozhojněn, v tak obsažném textu nepřekvapuje. V žádném případě nemůže zpochybnit závěry: Diplomantova práce neznamená v dané problematice poslední slovo, ale je zajímavým a podnětným základem k jejímu dalšímu zpracování. A tedy užitečná jak z teoretického tak didaktického hlediska. Proto ji rád doporučuji k obhajobě.

Doc. PhDr. Jiří Felix, CSc.

V Praze 15. září 2008